

Reportage

Verdwijnen in een verhaal

Een moord oplossen of ontsnappen uit de gevangenis. Een actiefilm? Nee hoor, gewoon een middag in een escaperoom. Nergens ter wereld vind je er zoveel per vierkante kilometer als in ons kikkerlandje. Laten wij ons echt liever vrijwillig opsluiten dan mensen in andere landen? Escaperoombouwer en -bedenker Stephan Tensen (54) kan het weten: hij was er met One Hour Lockup in Naarden als een van de eersten bij.

Tekst Senna Brammer Foto's Marcel Molle

Rondslingerende ledematen, een roestige wasmachine en keukenkastjes met sloten eraan. In Zodiac Killer sta je in het huis van de beruchte seriemoordenaar uit het San Francisco van de jaren 70. Echt gezellig is het er niet, maar dat is ook niet de bedoeling: de bezoeker van deze kamer komt hier om het raadsel achter minstens zeven moorden op te lossen. Het is de eerste kamer die Tensen ooit bedacht, bouwde én in 2015 - als een van de eersten in Nederland - opende. „Niet alleen, hoor. Ik heb de mazzel dat ik een fijne groep vrienden om me heen heb die allemaal iets kunnen. Acteurs, lassers, programmeurs, theatertechnici. Voor hen is meebouwen aan een escaperoom als spelen in de speeltuin.”

‘Ik heb iets leuks gezien’, zei een van Tensens vrienden in 2014. Iets met ontsnappen, een kamer, ergens in Bunschoten. Het blijkt een escaperoom te zijn: een kamer met een verhaal, waar je met een team in wordt opgesloten en binnen een uur moet zien te ontsnappen. Dat doe je door het oplossen van puzzels en raadsels, door logisch na te denken en door samen te werken.

Het spelletje had al een lange reis achter de rug: het begon met Japanse escape games op de computer, rond het begin van de jaren

2000. In 2007 opende de allereerste fysieke escaperoom in Kyoto haar deuren. Niet veel later, in 2011, waaide het over naar Hongarije en verspreidde het zich als een olievlek uit over de rest van Europa.

„Oké’, dacht ik. ‘Laten we maar eens gaan kijken’. Zo belandden we bij De Laboratoriumkamer, de allereerste escaperoom van Nederland. Het was zo gaaf, dat wilden we vaker doen. Ik heb daarna nog twee andere kamers gespeeld en wist toen zeker: ‘Dit wil ik ook!’”

Ideeën op één hoop

Wat doe je dan? Je nodigt je vrienden uit, zet ze aan een grote tafel, voorziet ze van hapjes en drankjes en gaat hardop met elkaar nadenken. „Eerst een thema. Wij werken graag rond bestaande mysteries. Daarna gooien we alle puzzelideeën op één hoop. De gekste dingen komen voorbij. Ideeën waarvan je denkt: ‘Dat kan toch nóóit’. Die blijken vaak toch wél te kunnen.”

Zodiac Killer is volgens Tensen een ‘ouderwetse puzzelkamer’. Veel raadsels, veel sloten, minder technische foefjes. „Past goed bij een paranoïde seriemoordenaar.” Nu is het onvoorstelbaar, maar toen Zodiac Killer in 2015 net open was, moest Tensen geregeld uitleggen wat een escaperoom was. „Mensen wisten ons niet uit zichzelf te vinden. Maar ik geloofde dat als mijn vrienden en ik dit zo leuk

“
Ik geloofde dat als mijn vrienden en ik dit zó leuk vonden, we niet de enigen konden zijn

Stephan Tensen
One Hour Lockup

vonden, we niet de enigen konden zijn. Door mond-tot-mondreclame werd het hier steeds drukker. Ik dacht: ‘Het zal me niets verbazen als er over tien jaar vijfhonderd escaperooms in Nederland zijn.’”

Maak daar maar het dubbele van, zegt Pim Arts (40), oprichter van het platform escapatalk.nl. „Om precies te zijn: er zijn in Nederland momenteel 932 kamers op 394 locaties.” Op escapatalk.nl vind je reviews en kunnen spelers bijhouden welke kamers ze gespeeld hebben en welke ze nog willen spelen. „De website trekt 80.000 bezoekers per maand. Er zijn bijna duizend kamers en er blijven ka-

mers bijgebouwd worden”, zegt Arts. „Escaperooms zijn populair, dat kunnen we wel vaststellen.”

Hoe dat komt? „Het is voor de speler de perfecte mix van samenwerkingen, avontuur, uitdaging en adrenaline. In een tijd waarin we steeds meer op ons scherm zitten, is het fijn om echt even in een andere wereld te stappen, om te verdwijnen in een verhaal.”

Daarnaast zijn er fanatieke liefhebbers die elk weekend een nieuwe kamer spelen en mensen die nog nooit een escaperoom gespeeld hebben. En de kwaliteit van Nederlandse kamers ligt hoog, zegt Arts. „De reviews op escapatalk.nl hou-

“
In een tijd waarin we veel op ons scherm zitten, is het fijn om in een andere wereld te stappen

Pim Arts
escapatalk.nl

den bouwers scherp. Dat zie je terug in hoe het niveau de afgelopen jaren is gestegen.”

Terug naar One Hour Lockup. Wanneer je op het Naarder bedrijventerrein staat en naar het pand van Tensen kijkt, is het ondenkbaar dat er achter elke deur een compleet andere wereld schuilgaat. Voorzichtig opent Tensen de deur naar zijn tweede kamer: Illuminati Headquarters.

Elegant en onheilspellend

In dit verhaal doet professor Archibald von Absento onderzoek naar de orde van Illuminati, een geheimzinnig genootschap dat totale macht over de wereld probeert te krijgen. De professor vraagt de spelers - op dat moment medewetenschappers - om hem te helpen bij zijn onderzoek. De kamer heeft iets elegants en onheilspellends: bordeauxrood behang, klasieke schilderijtjes, eikenhout en zwoele sfeerverlichting.

De kamer kwam anderhalf jaar later dan de Zodiac Killer en laat zien hoe escaperoomland constant in ontwikkeling is. Illuminati Headquarters heeft minder sloten en meer techniek en geautomatiseerde puzzels. „Hier is alles anders dan je op het eerste oog denkt. Als je een puzzel oplost, stuurt de computer bijpassend licht, geluid en andere effecten aan. Dat is lekker voor de flow van het verhaal.”

Volgens Arts, die zelf al 200 kamers op de teller heeft, is de flow het geheime recept van elke goede escaperoom. „Dat wil zeggen: de logica van hoe je je door een kamer beweegt. Speel je een kamer makkelijk en sluit alles op elkaar aan, of zijn sommige puzzels wel heel ver gezocht? Ook de spelleider is belangrijk.”

Zodra Tensen over het spelleiderschap begint, verandert zijn toon. Nóg enthousiaster. „Je moet je voorstellen: als spelleider kijk je vanuit de regiekamer via schermen mee naar wat er in de kamer gebeurt. Je moet precies inschatten wanneer spelers lekker aan het puzzelen zijn, en wanneer het frustrerend begint te worden. Dan is het tijd voor een hint. Sommigen vinden dat fijn, anderen zijn beleefd. Een goede hint is niet het antwoord van een puzzel, maar een kleine suggestie die spelers het gevoel geeft dat ze de puzzel zélf hebben opgelost.”

Op het scherm voor Tensens neus voltrekken zich meerdere psychologische experimenten op een dag. Collega's die compleet langs elkaar heen werken, vrienden die informatie voor zichzelf houden of familieleden die niet naar elkaar luisteren. „Dat zou zomaar een parallel kunnen hebben met het echte leven. Ik observeer dat heel rustig. Mensen presteren

Lees verder >

> Vervolg van pagina 23

anders onder tijdsdruk, ikzelf ook. 'Snel, we moeten door', hoor ik vaak. Dan denk ik: 'Wacht even, denk nou tien seconden langer na, dan had je het gewoon goed.'

Hoe diverser een team, hoe groter de kans op een ontsnapping is. „Communicatie is daarin het belangrijkste. Vaak zijn gemixte teams met allerlei leeftijden, geslachten en met denkers en doeners het succesvolst. Escaperooms zijn door iedereen te spelen vanaf een jaar of 14 tot, nou ja, 100 jaar. We zien hier vriendengroepen, vrijgezellenfeesten, bedrijfsuitjes, dates, families, escaperoomgroepen en zelfs deelnemers van escape-roomreizen. Deze maand komen er groepen uit de Verenigde Staten, die gaan allerlei escaperooms in Nederland af."

Het pronkstuk

Door naar de derde en laatste kamer: het pronkstuk van het team van Tensen. Maar liefst zeven jaar is er gebouwd aan Expedition Bermuda, die in de zomer van 2024 is geopend. De verslaggever kan deze hele reportage al geen details prijsgeven - dat zou de ervaring voor nieuwe spelers vernakken - maar is volledig omvergeblazen door het decor. De echtheid ervan, de geavanceerde techniek erachter, de manier waarop elk deeltje onzichtbaar bijdraagt aan het grote geheel. Een filmset in Hollywood is er niets bij.

„Ja, die zeven jaar zijn niet voor niets geweest”, zegt Tensen lachend. „Dat kwam ook door corona, maar vooral omdat we ervoor hebben gekozen om het allemaal zelf te doen. Er zijn wel escape-roombouwbedrijven, maar daar hadden we het budget niet voor. En we vinden het gewoon heel leuk om zelf te bouwen. Er zit vijf keer zo veel techniek in deze kamer en achter de schermen staan bijna dertig computers die met elkaar samenwerken. We hebben de lat heel hoog gelegd.”

De speler is de grote held in dit verhaal. In de Bermudadriehoek is weer een schip verdwenen. Heel mysterieus. De National Sea Authority schakelt - noodgedwongen, zo zal blijken - de spelers in om het geheim achter de recentste verdwijning te ontrafelen. Je vliegt in een helikopter en komt terecht op een verlaten schip. Een spannende en heel gevaarlijke missie.

Expedition Bermuda staat in de Nederlandse top-20 van escapetalk.nl. Arts: „Die kamer is een filmische ervaring.” Tensen hoopt met deze kamer op een plekje op de TERPECA, de wereldranglijst voor escaperooms. Alleen doorgewinterde spelers, die minstens honderd kamers hebben gespeeld, bepalen jaarlijks via nominaties en stemmen wie er tot de wereldtop behoort. „Er staan 100 kamers op de lijst, meestal staan 10 tot 15 van die kamers op Nederlandse bodem. Als het lukt om daarop te komen,

doe ik een vreugdedansje.”

In deze kamer komt alles samen wat Tensens team de afgelopen jaren in andere kamers heeft gezien: humor, een goed verhaal, verrassingen, geluidjes, geur, veel verschillende ruimtes en een sfeer- vol einde. „Het complete wauw-effect.”

De twaalf jaar die Tensen als tv-maker heeft gewerkt zette hij dankbaar in als inspiratie. „Ik werkte als regisseur van vakantie-programma's, maar daar ben ik mee gestopt om me volledig op de escaperooms te storten. De televisiewereld was op de middelbare school al mijn droom. Ik was altijd bezig met decors bouwen en met het licht en de techniek van school-musicals. Ik ben twee keer blijven zitten, misschien heeft dat iets met elkaar te maken, haha.”

Nu heeft hij écht de leukste baan, vindt hij. „Alles komt hier samen: decor, licht, geluid, techniek, verhalen vertellen, horeca. Zodra mensen naar buiten komen en 'wauw', roepen, denk ik: 'Dat hebben mijn vrienden en ik toch maar mooi even gebouwd'. Het is erg leuk om te zien dat spelers snappen hoe wij het hebben bedacht.”

Persoonlijke Efteling-attractie

Het zijn kamers als Expedition Bermuda van Tensen of kamers als Pray in Katwijk en The Brotherhood in Stompetoren die een nieuwe standaard zetten in escape-roomland. Het is niet langer 'even ontsnappen': het draait om de ervaring. „Met Marktplaatskamers met slotjes en kastjes en een slap verhaal eromheen kom je niet

“
Je speelt de hoofdrol in je eigen speelfilm, brengt een uur door in je persoonlijke Efteling-attractie

Stephan Tensen
One Hour Lockup

langer weg”, zegt Arts. Tensen: „Je speelt de hoofdrol in je eigen speelfilm, je brengt een uur door in je persoonlijke Efteling-attractie.”

De recentste trend die Arts op escapetalk.nl in Nederland signaleert is de horrorkamer. „Dat is over komen waaien uit Athene. In Griekenland heb je veel van dat soort kamers, ook met acteurs. Dat moet net je ding zijn.”

Vrijwillig opsluiten

Nederland heeft wereldwijd de meeste escaperooms per vierkante kilometer. Laten Nederlanders zich echt liever vrijwillig opsluiten dan mensen in andere landen? „Dat durf ik niet te zeggen”, zegt Tensen. „Het aantal zegt iets over de ondernemerszin, maar er is duidelijk ook veel vraag naar.”

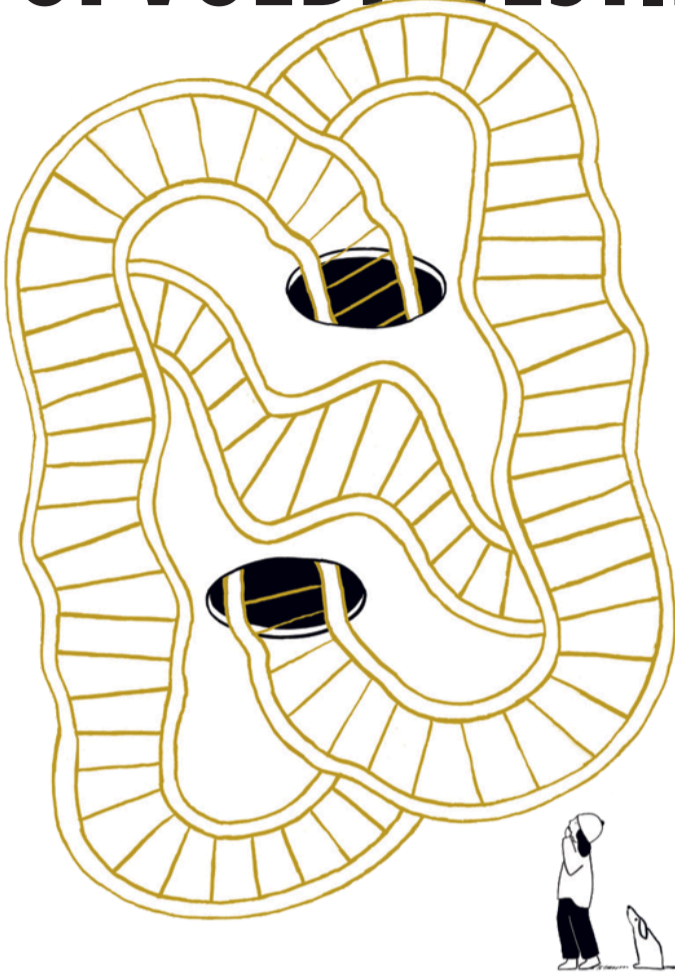
Wat volgens Arts zeker een rol speelt: de hoge kwaliteit. „Nederlandse bouwers hadden eerder door hoe belangrijk alle facetten zijn. Ik durf wel te zeggen dat we hier een pioniersrol hebben.”

Kunnen we dan voorzichtig concluderen dat de escape-room de hype voorbij is, en zich hier gevestigd heeft om te blijven? „Daar hoeven we niet over te discussiëren”, zegt Arts. „De escape-room is een blijver.”

Tensen: „De escape-room heeft een plek verworven naast bowlen, karten en midgetgolfen. Het voordeel is: elke keer is weer uniek, want elke kamer is anders. Archivingbanen op een dag is misschien wat veel, maar acht escape-rooms op een dag zullen je blijven verrassen.” Arts: „Escaperooms houden je jong. Ik denk dat er tijdens het spelen de juiste geluksstofjes worden aangemaakt.” □

OPVOEDKWESTIE

ILLUSTRATIE MARJOLIJN SNIJPEERS

Wat als je kind faalangstig is?

Faalangst kan kinderen flink in de weg zitten. Ze durven iets nieuws niet aan en stellen hoge eisen aan zichzelf. Voor ouders is dat moeilijk om te zien. Waar komt faalangst vandaan en hoe kun je je kind het beste begeleiden?

Plaats faalangst in perspectief”, zegt Loes Waanders uit Lisse, orthopedagoog, moeder van twee kinderen en schrijfster van het boek De Ontspannen Ouder. „Niet ieder kind dat iets spannend vindt, is faalangstig. Iets spannend vinden dat nieuw is, is normaal en gezond gedrag. Maar faalangst belemmert je echt.”

Is faalangst aangeboren? „Het is in aanleg aanwezig en in wisselwerking met de omgeving komt het tot uiting. Kinderen leren gedrag onbewust aan. Een kind dat van nature gevoelig is om dingen goed te doen, kan sneller perfectionistisch reageren. Als dit bevestigd wordt door reacties uit de omgeving, bijvoorbeeld door veel nadruk op prestaties of complimenten bij goed gedrag, kan dit patroon zich verder ontwikkelen. Dat betekent niet dat ouders iets 'fout' hebben gedaan.”

Veel ouders geven hun kind complimenten als het iets spannend vindt. „Dat is goed bedoeld, maar het werkt vaak beter om kinderen succeservaringen op te laten doen. Breek een lastige taak op in kleine stappen. Eerst samen doen, daarna alleen met begeleiding in de buurt, en uiteindelijk zelfstandig. Zo wordt iets spannends behapbaar.”

Complimenten geven over het proces in plaats van het resultaat is belangrijk. „Zeg bijvoorbeeld: 'Wat knap dat je doorzette met bouwen ondanks dat je bang was dat de toren om zou vallen'. Zo leert een kind dat inzet belangrijker is dan perfectie.”

De orthopedagoog waarschuwt: „Zeg nooit: 'Je hoeft dat niet spannend te vinden'. Dat ontkent het gevoel van het kind. Erken de spanning liever en bied steun. Vergelijk kinderen ook niet met anderen en straf fouten niet.”

Waanders herkent ook bij haar eigen kinde-

ren dat ze weleens situaties uit de weg gaan uit angst om het fout te doen „Tijdens de maaltijd bespreken we dan vaak iets dat leuk was, maar ook iets dat lastig was. Ik deel ook mijn eigen missers. Laatst moest ik een presentatie in het Engels geven en wist ik een woord

Inzet is belangrijker dan perfectie

niet. Vroeger zou ik dat eng hebben gevonden, nu vroeg ik de zaal om hulp. De reactie van mijn kinderen: 'Vond je dat niet eng?' Ik zei: 'Ja, dat vond ik vroeger spannend, maar mensen vinden het vaak fijn om te helpen'. Zo normaliseer je fouten en leer je kinderen dat ook volwassenen niet alles perfect kunnen.”

Sofie Vissers is hoofdredacteur van JM Ouders. Ze heeft twee kinderen van 3 en 5

CHRONISCH ONLINE

Tijd tikt weg in een TikTok-rij

Waar hebben we het nú weer over? **Senna Brammer** (27) is chronisch online en neemt je mee in de eindeloze stroom trends.

Vorige keer nam ik afscheid van mijn *cringe*-gevoelens én beloofde ik dat ik in een TikTok-rij zou gaan staan. Belofte maakt schuld: welkom bij mijn verslag van dit wilde avontuur.

Het is donderdagochtend 10.20 uur. Op de Berenstraat in Amsterdam is het een komen en gaan van vrachtwagens en taxi's. Ik loop er zoekend naar een excuus tussendoor. Aan het einde van de straat, op de brug, duikt ze op: de TikTok-rij voor Chun Café.

Zes minuten later sluit ik schoorvoetend achter aan. De *cringe*-gevoelens? Die zijn er weer. Ze worden hardnekkiger wanneer een viertal vijftigplussers langsloopt en een van hen zich hardop afvraagt - zwaar Noord-Hollands accent - 'waarom je in vredesnaam in zo'n rij zou gaan staan'. Goede vraag.

Achter mij groeit de rij, vijftig meter voor mij steekt de beveiliging aan de deur van het café twee vingers in de lucht. Het stel vooraan steekt de weg over en neemt plaats in de kleine rij voor de broodjeszaak.

10.39 uur, ik ben over het grootste ongemak heen. Dan slaat de stress toe: misschien moet ik het menu alvast checken, zodat ik binnen niemand hoef op te houden. Om 10.46 uur wenkt de beveiliging mij en mag ik naar binnen. Dat viel reuze mee.

Vijf kleine, volle tafeltjes in een beige ruimte. Ik bestel een Avocado Egg Cheese-toast om mee te nemen en reken 14,50 euro af. „Het is nog rustig. Je hebt geluk”,

zegt de beveiliging, als ik om 10.56 uur, precies een half uur later, weer buiten sta. Tijd voor de *taste rest*. De sandwich - een dikke, opengesneden, getoaste en gevulde brioche - is prachtig ingepakt, voelt stevig en ruikt vers.

De eerste hap stelt niet teleur: zoet én zout, zacht én knapperig. Een belevenis, een avontuur dat niet stopt tot de laatste hap. Een 10/10.

Ik wil er eigenlijk niet aan toegeven, maar ik kan er ook niet omheen: dit was misschien wel het lekkerste broodje dat ik ooit heb gegeten. Zelfs als ik anderhalf uur in de rij had moeten staan, had dit broodje alles goed gemaakt.

Zou ik het nog eens doen? Absoluut niet. 14,50 euro voor een broodje is absurd. Maar goed, ik was ook de meid die zich had voorgenoemen om überhaupt nooit in een TikTok-rij te gaan staan.

